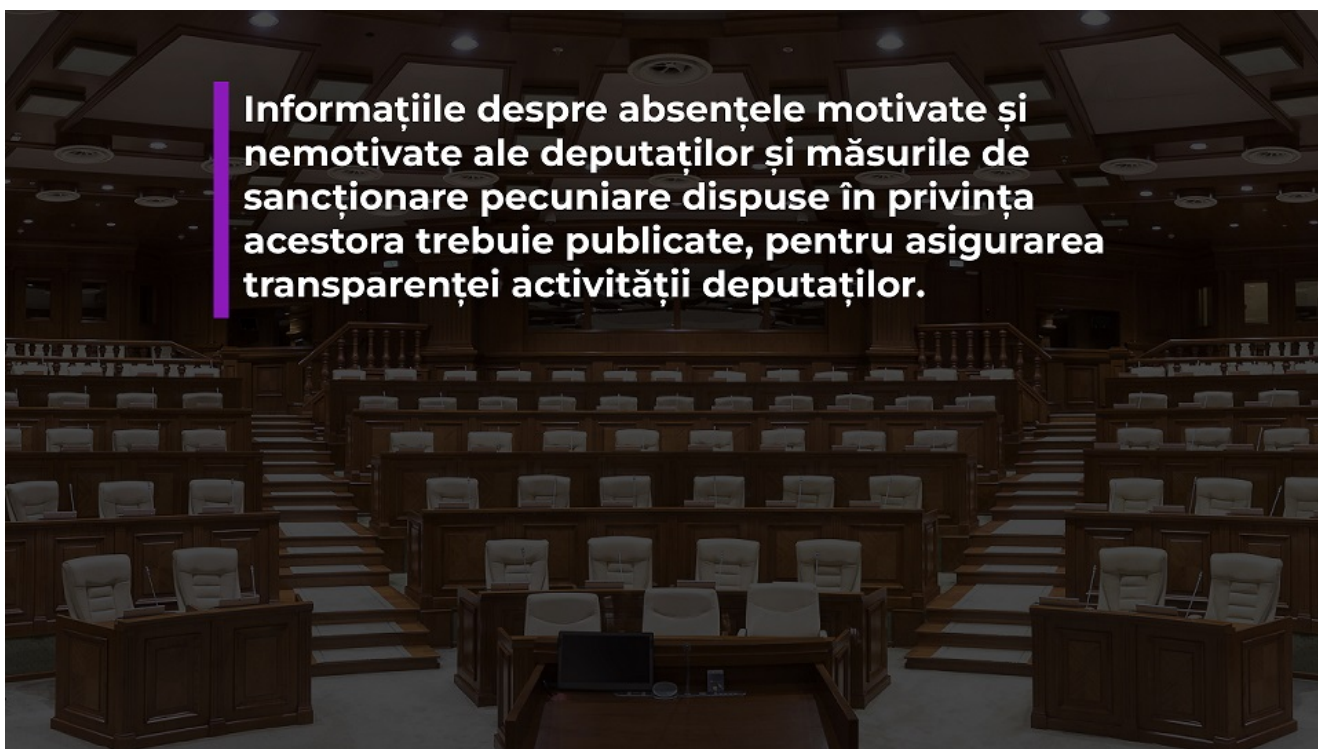

Asociația Promo-LEX cere publicarea pro-activă a informațiilor despre absențele deputaților și sancțiunile pecuniare aplicate

Informațiile despre absențele motivate și nemotivate ale deputaților de la ședințele plenare sau cele ale comisiilor permanente din care fac parte, precum și măsurile de sancționare pecuniare dispuse în privința acestora **trebuie să fie publice**, pentru asigurarea transparenței activității deputaților. Totodată, Promo-LEX consideră că motivele absențelor deputaților privind îndeplinirea unei însărcinări, dar și neparticiparea la ședințe în semn de protest **trebuie reflectate în mod separat** de celelalte motive întemeiate.

Potrivit Regulamentului Parlamentului, se consideră fără motiv întemeiat absența deputatului din alte motive decât: îndeplinirea unei însărcinări dată de Parlament, Biroul permanent, comisia parlamentară sau de fracțiunea din care face parte, precum și de Președintele Parlamentului; aflarea în concediu medical sau a celui din motive personale și neparticiparea deputatului la ședința Parlamentului sau a comisiei permanente în semn de protest la o chestiune din ordinea de zi, anunțată în ședință.

În cadrul monitorizării activității parlamentului, Asociația Promo-LEX a atras atenția, [încă în sesiunea de toamnă 2022](#), în contextul boicotării ședințelor plenare de către unii deputați, asupra normei care prevede că absența fără motiv întemeiat a deputatului pe parcursul unei luni la 3 ședințe ale Parlamentului sau ale comisiei permanente din care face parte se sancționează cu pierderea a **50% din salariu și din alte indemnizații pentru luna următoare**. Iar absența fără motiv întemeiat a deputatului pe parcursul unei luni la 4 și mai multe ședințe ale Parlamentului sau ale comisiei permanente din care face parte se sancționează cu pierderea a **75% din salariu și din alte indemnizații pentru luna următoare**.

Recent, Promo-LEX a solicitat Secretariatului Parlamentului informații despre cum a fost aplicată norma privind sancționarea pecuniară în perioada septembrie 2022 – aprilie 2023. Potrivit răspunsului primit, 11 deputați au fost sancționați pentru absențe nemotivate fiindu-le reținute o parte din salariu și indemnizații lunare. Secretariatul Parlamentului a mai informat că în luna martie anul curent s-a dispus suspendarea achitării drepturilor salariale, indemnizațiilor și compensațiilor deputaților fracțiunii Partidului Politic Șor (PPȘ) până la reluarea participării acestora la ședințele plenare/comisiilor permanente din care fac parte.

Frațiunea	Deputați	2022		2023		
		Noiembrie	Decembrie	Februarie	Martie	Aprilie
PPȘ	Apostolova Reghina	75%	75%	75%	100%	100%
	Fotescu Vadim	75%	75%	75%	100%	100%
	Jardan Petru	75%	75%	75%	100%	100%
	Tauber Marina			75%	100%	100%
	Ulanov Denis	75%	75%	50%	100%	100%
Neafiliați	Nesterovschi Alexandr				75%	75%
	Irina Lozovan					75%
	Suhodolschi Alexandr					50%
	Gaik Vartanean				50%	
BCS	Starîș Constantin	50%				
PAS	Alaiba Dumitru		50%			

Promo-LEX mai atrage atenția că la solicitarea sa de prezentare a cererilor de motivare a absențelor, răspunsul Secretariatului Parlamentului a fost că această informație face parte din categoria celor oficiale cu accesibilitate limitată întrucât conține date referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă.

Asociația Promo-LEX salută sancționarea deputaților, conform normelor legale, întrucât consideră că măsurile pecuniare sunt menite să descurajeze absențele nemotivate de la lucrările Parlamentului și să responsabilizeze aleșii poporului. În același timp, subliniem necesitatea transparentizării informațiilor despre absențele motivate și nemotivate, precum și despre sancțiunile dispuse.

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este

de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?! Monitorizarea civică a ședințelor plenare din 25 și 26 mai 2023

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?!

Ordinea de zi a fost modificată în proporție de **230%**, ceea ce, în opinia Promo-LEX, **influențează nefavorabil** transparența și previzibilitatea procesului legislativ.

www.promolex.md

Ședințele plenare din 25 și 26 mai 2023

Cele două ședințe plenare s-au remarcat prin **multiple modificări a ordinii de zi**, în proporție de **230%**, ceea ce, în opinia Promo-LEX, **influențează nefavorabil transparența și previzibilitatea procesului legislativ.**

Printre modificările propuse și acceptate la ordinea de zi s-au regăsit 3 proiecte de hotărâre privind încuviințarea

ridicării imunității parlamentare a deputatei Marina Tauber, la solicitarea Procurorului General interimar și includerea proiectului de hotărâre privind modificarea componenței numerice și nominale a Biroului permanent al Parlamentului. Niciuna din propunerile opoziției la ordinea de zi, inclusiv audierea prim-ministrului cu privire la cheltuielile efectuate pentru organizarea Adunării „Moldova Europeană”, nu a fost susținută de majoritatea parlamentară.

Transparența decizională a fost afectată în proporție de 41%. În cazul a 9 proiecte nu au fost solicitate/acordate/publicate unele acte aferente, inclusiv avizul Guvernului (1); avizul Direcției General Juridice (2); avizul CNA (1) și avizele comisiilor permanente (6). Iar în cazul a 6 proiecte nu a fost respectat termenul legal, de cel puțin 10 zile lucrătoare, pentru prezentarea recomandărilor părților interesate.

Dacă luăm în calcul și faptul că 6 rapoarte ale comisiilor de profil și 3 proiecte de hotărâri au fost publicate pe durata ședințelor, în timpul sau după votarea proiectelor de legi, atunci **transparența decizională ar putea fi considerată afectată în proporție de 59%.** Promo-LEX reiterează că publicarea rapoartelor comisiilor în timpul examinării proiectelor sau chiar ulterior votării **este o practică lacunară care afectează semnificativ transparența decizională a Legislativului.**

Proiectul de lege nr. 149 înaintat de Guvern (în contextul reorganizării Agenției pentru Supraveghere Tehnică) a fost examinat și votat în Parlament în cel mai scurt termen – 2 zile, chiar dacă proiectul nu a fost propus pentru examinare în procedură de urgență sau în mod prioritar. În acest sens, Promo-LEX consideră nejustificată adoptarea proiectului fără respectarea etapelor procesului decizional.

Mai remarcăm că în cazul a 3 proiecte a fost restricționat dreptul deputaților, comisiilor permanente și fracțiunilor

parlamentare de depunere a amendamentelor în termenul de 30 de zile după primirea proiectului.

Un al aspect ce a marcat ședința din 26 mai a fost **picarea paginii web a Parlamentului și a sistemului electronic de vot**. Site-ul legislativului a picat în jurul orei 14.00 și nu a fost disponibil cel puțin două ore, durată în care părțile interesate nu au putut avea acces la proiectele de acte normative votate și actele aferente acestora. Iar din cauza blocării sistemul de vot electronic, deputații au fost nevoiți să voteze 2 proiecte prin ridicare de mâini.

Parlamentul a prelungit pentru a 8-a oară consecutiv starea de urgență, declarată în Republica Moldova la 24.02.2022 în contextul invaziei militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei. Prelungirea cu încă 60 de zile a stării de urgență, cerută de Guvern, a fost dezbătută timp de aproape 2 ore, fiind cea mai lungă dezbateră în ședințele din 25 și 26 mai.

Parlamentul și-a exercitat și de această dată funcția de control parlamentar prin audierea în plen a Raportului anual de activitate al furnizorului public de servicii media Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2022 și a Raportului privind executarea bugetului Instituției Publice Campania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2022.

Informând plenul Parlamentului că exclude din fracțiune 2 dintre deputați, pe V. Bolea și A. Sohodolski, Blocul Comuniștilor și Socialiștilor (BCS) a rămas cu 27 de deputați.

V. Bolea și A. Suhodolski, ca și alți 2 deputații neafiliați I. Lozovan și A. Nesterovschi, par să fi boicotat ambele ședințe plenare, chiar dacă nu au publicat o declarație în acest sens. Tradițional, a lipsit de la ședințe, în semn de protest, fracțiunea Partidului Șor.

La ședința din 25 mai și-au înregistrat prezența 86 deputați, iar la cea din 26 mai – 80 deputați. Cele două ședințe plenare au durat cumulativ circa 17 ore 14 min, cu 3 pauze de 3 ore.

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

**Reformarea misiunii de
pacificare de pe Nistru – una
dintre premisele pentru
respectarea drepturilor
omului și asigurarea
securității regionale**

Sursa foto: zonadesecuritate.md

Astăzi, 29 mai, este celebrată Ziua Internațională a Forțelor ONU de Menținere a Păcii, cunoscută și sub numele de „Ziua Căștilor Albastre”. Această zi are ca scop evidențierea rolului important pe care aceste forțe îl au în promovarea stabilității, securității, a proceselor democratice și a protecției oamenilor și a bunurilor, contribuind astfel la menținerea unei păci durabile.

Fiecare misiune de menținere a păcii desfășurată sub egida ONU parcurge mai multe etape, incluzând lansarea misiunii, implementarea mandatului, tranziția, retragerea și lichidarea. De asemenea, aceste misiuni trebuie să corespundă anumitor principii fundamentale, precum imparțialitatea, consimțământul părților implicate în conflict, asigurarea securității și respectarea drepturilor omului.

În cazul Republicii Moldova, chiar dacă unii actori din formatul de negocieri 5+2 insistă că misiunea de menținere a păcii de pe Nistru este un adevărat succes, argumentele vorbesc contrariul, iar principiile menționate mai sus nu sunt

respectate. Această misiune a fost impusă de Federația Rusă, fiind compusă din părțile beligerante, implicate în războiul din 1992. În plus, Federația Rusă menține un contingent militar pe teritoriul țării noastre și desfășoară în mod constant exerciții militare alături de așa-numita „armată transnistreană”, punând în pericol viața și securitatea persoanelor.

Din perspectiva respectării drepturilor omului, formatul actual al misiunii de menținere a păcii este inadecvat și depășit. În decursul ultimelor trei decenii, reprezentanții misiunii de menținere a păcii de pe Nistru au fost implicați în mai multe incidente legate de intimidarea apărătorilor drepturilor omului, intimidarea jurnaliștilor, rețineri ilegale și chiar în acte de violență și pierderi de vieți omenești.

Câteva dintre cele mai importante cazuri se referă la reținerea ilegală a jurnaliștilor Viorica Tataru și Andrei Captarenco în iulie 2020, precum și februarie 2021 sub pretextul presupusei „filmări ilegale” în perimetrul postului de pacificatori. Un alt caz se referă la dubla reținere, pe 12 și 14 septembrie 2022, a veteranului războiului de pe Nistru, Gurie Popa, la postul de pacificare de la Gura Bîcului. Motivele reținerii nu au fost clare.

Cel mai recent caz s-a produs pe 5 mai curent, când activistul Anatol Mătășaru a fost reținut de către militarii ruși din cadrul Misiunii de Pacificare de la postul nr.11, în apropiere de localitatea Gura Bâcului, raionul Anenii Noi, pentru că ar fi filmat pe teritoriul postului.

Amintim că anterior s-au produs incidente grave cu implicarea pacificatorilor ruși. Astfel, la data de 19 iulie 2005, la postul de pacificare de la Vadul lui Vodă au fost reținuți ilegal doi membri ai Asociației Promo-LEX, Ion Manole și Alexandru Postica. Tot aici, la 1 ianuarie 2012, un pacificator rus, utilizând arma din dotare, l-a omorât pe

Vadim Pisari. Ambele situații au fost examinate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iar Federația Rusă a fost condamnată pentru încălcarea dreptului la viață și la libertatea și siguranța persoanei.

Cu toate acestea, regimul de la Tiraspol continuă să insiste asupra rolului pozitiv pe care îl are această misiune de pacificare, iar critica misiunii este pedepsită dur, inclusiv prin detenție. Într-un interviu pentru RIA Novosti din 8 mai 2023, Leonid Manakov, așa-numitul reprezentant al regiunii transnistrene în Federația Rusă, printre alte narațiuni false și manipulative, chiar a justificat necesitatea creșterii numărului de pacificatori ruși în Zona de Securitate.

În [2015, Asociația Promo-LEX a elaborat un studiu](#) privind statutul forțelor pacificatoare în dreptul internațional, cu referire la cazul Republicii Moldova, și a propus recomandări valoroase pentru autoritățile constituționale ale țării. La opt ani distanță, constatăm că aceste recomandări sunt la fel de actuale și încurajăm instituțiile relevante să le pună în aplicare sau să insiste asupra realizării lor. Este necesară transformarea formatului de forțe pacificatoare în Republica Moldova într-o misiune civilă internațională, cu scopul de a contribui la garantarea și asigurarea drepturilor omului în această regiune.

Misiunea actuală trebuie înlocuită cu o misiune internațională neutră și imparțială, cu un mandat clar recunoscut de către ONU și în concordanță cu standardele și principiile internaționale. Această nouă misiune ar trebui să se concentreze pe protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor, promovarea dialogului și crearea unei baze solide pentru soluționarea pașnică a conflictului din regiunea transnistreană.

Promovarea alternativelor la pedeapsă și accesul la servicii de sănătate pentru persoanele cu tulburări legate de consumul substanțelor psihoactive și stimulatoare: 0 obligație a statului

Deși peste 36 de țări au eliminat sancțiunile penale pentru posesia de droguri în scop personal, abordările punitive în politica drogurilor rămân un factor principal care contribuie la supraaglomerarea închisorilor. Se estimează că peste 11,5 milioane de persoane la nivel mondial sunt încarcerate, iar infracțiunile legate de droguri reprezintă 22% din totalul populației penitenciarelor la nivel global.

Aceste constatări sunt reflectate de către Asociația Promo-LEX, Harm Reduction International (HRI), Penal Reform International (PRI), European Prison Litigation Network (EPLN) și Health Without Barriers într-o contribuție comună adresată Biroului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR). Organizațiile semnatare evidențiază problemele semnificative cu care se confruntă consumatorii de droguri în sistemul penitenciar. Se constată că politicile în domeniul drogurilor duc la supraîncarcerarea grupurilor vulnerabile,

ignorând în mod alarmant dreptul lor fundamental la sănătate.

Documentul scoate în evidență provocările specifice cu care se confruntă populația din penitenciare și subliniază importanța asigurării accesului la servicii de reducere a riscurilor în acest mediu. Autorii remarcă necesitatea de a aborda inechitățile și deficiențele existente și de a promova politici și practici care ar asigura protecția drepturilor omului și îmbunătățirea calității vieții persoanelor aflate în detenție. Este remarcat faptul că reducerea riscurilor nu este doar o măsură sigură și rentabilă, ci și o obligație în materie de drepturi ale omului. Totuși, se constată că, în multe cazuri, accesul la servicii de reducere a riscurilor nu este disponibil pentru întreaga populație din închisori, ceea ce contravine dreptului la sănătate și promovării justiției sociale. De asemenea, autorii documentului consideră necesar asigurarea independenței personalului medical din închisori. Acesta trebuie să aibă libertatea de a acționa în conformitate cu standardele clinice și să fie protejat de orice influență nefirească.

Cu toate că dreptul internațional subliniază obligația statului de a proteja drepturile tuturor persoanelor și evidențiază necesitatea unei abordări bazate pe respectarea drepturilor omului în politicile anti-drog, consumatorii de droguri continuă să fie afectați negativ de răspunsurile punitive ale Statului, ceea ce duce la suprareprezentarea acestor grupuri în populația penitenciarelor. Datele confirmă impactul disproporționat al detenției preventive și a pedepselor cu închisoarea pentru infracțiuni legate de droguri asupra femeilor. Deși femeile reprezintă 6,9% din populația penitenciarelor la nivel mondial, acest grup a înregistrat o creștere mai rapidă decât bărbații, în creștere cu 60% între 2000 și 2022, în comparație cu 20% pentru populația masculină în aceeași perioadă, cu 35% dintre femei închise pentru infracțiuni legate de droguri la nivel global.

Potrivit avocatei Promo-LEX Nicoleta Hriplivîi: "Fenomenul

Alegeri Libere și Corecte constată că recentele alegeri pentru funcția de guvernator (bașcan) al UTA Găgăuzia s-au desfășurat cu multiple încălțări

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

Poziția CALC privind alegerile Guvernatorului UTA Găgăuzia 2023

www.alegeliber.md

DECLARAȚIE

POZIȚIA COALIȚIEI CIVICE PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

FAȚĂ DE ALEGERILE GUVERNATORULUI GĂGĂUZIEI 2023

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), care acționează solidar pentru a contribui la dezvoltarea

democrației în Republica Moldova prin promovarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și ale instituțiilor specializate afiliate acestuia, își exprimă îngrijorarea față de degradarea procesului electoral și ignorarea principiilor legale de bază pentru asigurarea desfășurării alegerilor libere și corecte în cadrul scrutinului pentru funcția de guvernator (bașcan) al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia.

Pornind de la principiile fundamentale referitoare la alegerile libere și corecte, precum și rolul unei competiții deschise, oneste, între concurenții electorali pentru asigurarea unui vot conștient al cetățenilor;

Accentuând necesitatea asigurării legalității și legitimității puterii politice pentru garantarea unei guvernări bazate pe voința alegătorilor într-un proces electoral periodic;

Ținând cont de ierarhia cadrului legal – prevederile constituționale; legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri); Codul electoral al Republicii Moldova și legislația electorală regională:

Coaliția constată că recente alegeri pentru funcția de guvernator (bașcan) al UTA Găgăuzia s-au desfășurat cu multiple încălcări ale drepturilor electorale ale cetățenilor, drepturilor concurenților electorali de a beneficia de condiții egale în procesul electoral, obligațiilor prescrise pentru activitatea Consiliului Electoral Central al Găgăuziei (CECG), precum și a sugestiilor și recomandărilor Comisiei Electorale Centrale (CEC).

De asemenea, Coaliția își exprimă regretul că majoritatea concurenților electorali, participanți la scrutinul pentru funcția de guvernator, care pe parcursul campaniei electorale au semnalat numeroase încălcări ale prevederilor legale, au preferat să se abțină de la contestarea regulamentară, bazate pe evidențe, a neregulilor din interese politice înguste în

detrimentul principiilor statului de drept, aplicării uniforme a standardelor unui proces electoral liber și corect.

Coaliția reamintește opiniei publice că anume declarațiile publice ale concurenților electorali, participanți la scrutinele anterioare pentru funcția de bașcan, în special cele din martie 2015, au servit drept temei pentru înlăturarea carențelor din legislația electorală referitoare la implicarea cetățenilor străini în campania electorală, prestarea unor servicii concertistice achitate de o manieră obscură, finanțarea din surse străine, etc. Actualmente, în pofida amendării legislației electorale, adaptării acesteia, la sugestiile ex-candidaților lipsiți de drepturi egale, situația se repetă.

Constatările invocate sunt fundamentate pe:

- Calitatea proastă a listelor electorale elaborate de către autoritățile publice locale din UTAG, remarcată prin ponderea foarte înaltă, de circa 10,7% a alegătorilor din listele suplimentare (de aproape 6 ori mai mare decât ponderea alegătorilor în listele suplimentare la alegerile prezidențiale din 2020 desfășurate în secțiile de votare din UTAG). În context, există o bănuială rezonabilă că, din listele electorale au fost

În mod intenționat excluși cca. 37000 alegători (raportat la numărul de alegători la data de 2 mai 2023 din Registrul de Stat al Alegătorilor) pentru a asigura atingerea ratei de participare de 50% care este obligatorie pentru turul I de scrutin în alegerile regionale din UTAG;

- Unele încălcări observate în ziua alegerilor, precum prezența persoanelor neautorizate în raza de 100 de metri a secțiilor de votare și a cazurilor de transportare organizată a alegătorilor;
- Reacția evazivă a Consiliului Electoral Central al

Găgăuziei în condițiile în care Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova a inițiat 8 procese contravenționale pe faptele de finanțare ilegală a concurenților electorali, care au primit donații de la persoane fizice cu depășirea plafonului maxim stabilit de lege pentru donațiile în numerar, în cadrul alegerilor desfășurate în UTA Găgăuzia;

- Implicarea cetățenilor străini, contrar prevederilor legale, în campania electorală, camuflând cheltuielile pentru servicii concertistice nedeclarate prin “acte de prietenie”, etc.
- Campania electorală a fost marcată de distribuirea masivă de către candidați și persoanele lor de încredere a unor falsuri și speculații pentru manipularea alegătorilor, iar instituțiile mass-media din regiune nu au asigurat reflectarea echilibrată a campaniei. Furnizorul public de servicii media audiovizuale GRT a avut un comportament editorial în general dezechilibrat, iar unii colaboratori ai postului public TV, contrar deontologiei profesionale, s-au implicat deschis în promovarea unor candidați.

Dovezile prezentate, atât CECG, cât și Curții de Apel Comrat în procesul de validare a rezultatelor scrutinului nu au convins corpul de judecători că alegerile pentru funcția de guvernator al Găgăuziei au fost viciate. În situația menționată, Coaliția, se adresează autorităților Republicii Moldova cu următoarele propuneri în vederea asigurării uniformității aplicării normelor de drept privind asigurarea drepturilor electorale ale cetățenilor, precum și cele ale concurenților electorali, în orice tip de alegeri, inclusiv regionale, și referendumuri:

- Completarea Titlului V al Codului electoral al Republicii Moldova cu o clauză suplimentară privind supremația normelor legislației electorale naționale asupra celor din legislația electorală regională,

privind drepturile electorale ale cetățenilor și concurențelor electorali, finanțarea campaniilor electorale și neadmiterea implicării străinilor în procesul electoral din Republica Moldova;

- Unificarea de către Curtea Supremă de Justiție a tuturor recomandărilor pentru curțile din prima instanță și cele de apel privind aplicarea uniformă a prevederilor legislației electorale referitoare la drepturile electorale ale cetățenilor și ale concurențelor electorali, finanțarea campaniilor electorale și neadmiterea imixtiunii din exterior.

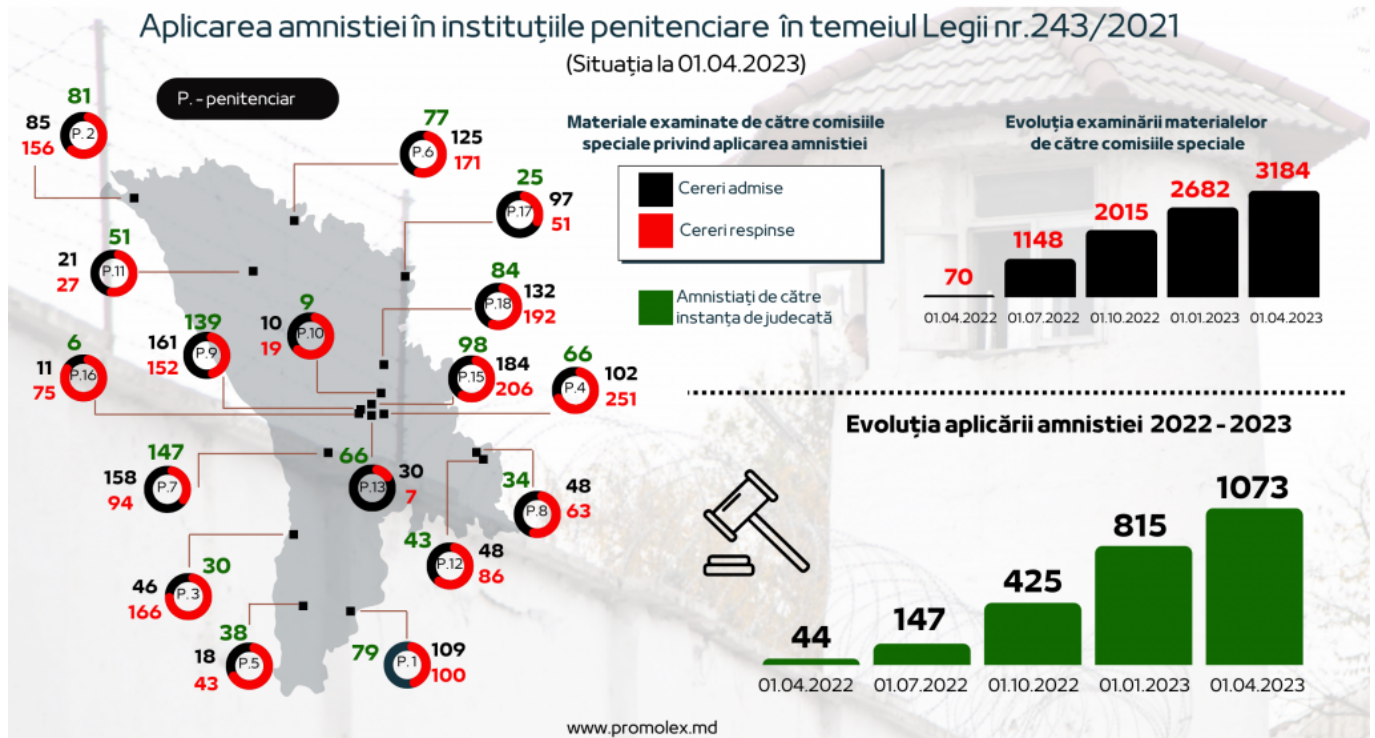
Textul declarației poate fi accesat [aici](#).

Asociația Promo-LEX este membră a Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC) din 2005.

www.alegeliber.md – Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 39 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.

**Infografic: Aplicarea
amnistiei în instituțiile
penitenciare în temeiul Legii**

nr.243/2021. Situația la 01.04.2023

La 31 decembrie 2021 a intrat în vigoare Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, modificată la 01 aprilie 2022 prin Legea nr. 74/2022. Această lege are ca scop acordarea amnistiei în mod condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care demonstrează un comportament pozitiv pe durata executării pedepsei, perioadei de probațiune sau termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca având un risc mediu sau redus de recidivă, în conformitate cu prevederile art.2-5, 7, 8.

Până la data de 1 aprilie 2023, comisiile speciale formate în cadrul instituțiilor penitenciare pentru aplicarea amnistiei au examinat 3184 de dosare, dintre care 1325 au fost acceptate. Astfel, la data de 1 aprilie 2023, un număr de 1073 de persoane aflate în custodia statului în instituțiile

penitenciare au beneficiat de amnistie în conformitate cu Legea 243/2021.

Promo-LEX încurajează implementarea politicii de reducere a numărului de deținuți în instituțiile penitenciare în baza Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, modificată la 01 aprilie 2022 prin Legea nr. 74/2022. Inclusiv, subliniem că politica penală națională ar putea fi umanizată prin introducerea unor modificări suplimentare care să contribuie la reducerea severității sancțiunilor penale și, în consecință, la promovarea unor politici eficiente de depopulare a sistemului penitenciar, în conformitate cu standardele privind drepturile omului.

În acest sens, pentru depopularea sistemului penitenciar Asociația Promo-LEX recomandă:

1. Evaluarea și revizuirea durității pedepselor penale existente în legislație. Aceasta poate contribui la dezvoltarea unui sistem de justiție penală mai corect și mai eficient, care să promoveze reabilitarea deținuților și reintegrarea lor în societate, reducând în același timp supraaglomerarea penitenciarelor și costurile asociate.
2. Intensificarea eforturilor pentru promovarea și implementarea alternativelor la detenție, cum ar fi munca în folosul comunității, monitorizarea electronică și libertatea condiționată. Aceste măsuri pot reduce numărul de persoane aflate în penitenciare, păstrându-le în același timp în societate și oferindu-le șansa de reintegrare.
3. Crearea și extinderea programelor de reabilitare și reintegrare în penitenciare. Aceste programe ar trebui să ofere asistență educațională, profesională și psihologică pentru deținuți, pentru a-i pregăti pentru reintegrarea în societate și pentru a reduce șansele de recidivă. Pe termen lung, aceste programe vor avea un

impact în reducerea populației penitenciarelor.

Infograficul este realizat de Asociația Promo-LEX cu sprijinul financiar al Republicii Federale Germania, prin intermediul Ambasadei Republicii Federale Germania la Chișinău ([Deutsche Botschaft Chișinău](#)) și a [Fundației Soros Moldova](#).

Opinia Promo-LEX la proiectul privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului

Promo-LEX salută [inițiativa deputaților](#) de a eficientiza

implicarea civică a părților interesate în procesul decizional, dar consideră că platforma de cooperare cu societatea civilă trebuie să fie una permanentă și continuă, și nicidecum una care să fie convocată în formate ad-hoc, la necesitatea sau solicitarea Legislativului.

Continuitatea dialogului poate fi asigurată prin diverse modalități, inclusiv prin ședințe lunare sau bilunare în cadrul comisiilor parlamentare pe subiecte de interes sporit și prin participarea reprezentanților Parlamentului la evenimentele organizațiilor societății civile, or cooperarea nu poate fi asigurată și/sau limitată la sediul Parlamentului.

În opinia Promo-LEX, sunt necesare mecanisme suplimentare ce ar facilita cooperarea dintre societatea civilă și Parlament, or în lipsa lor proiectul de regulament nu este decât o compilare a prevederilor din cadrul legal deja existent și care are o forță juridică superioară.

„Din start trebuie să răspundem la întrebarea de ce este nevoie de o astfel de platformă de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului, din moment ce există deja cadrul legal care oarecum asigură un proces decizional, inclusiv în cadrul Legislativului. Iar dacă se propune o astfel de platformă, considerăm că ar trebui incluse și anumite mecanisme sau drepturi și obligații suplimentare din partea Parlamentului care ar facilita această cooperare. Astfel, ne așteptăm ca Parlamentul să-și asume și anumite obligații în procesul de cooperare cu societatea civilă”, a menționat Mihaela Duca, analistă juridică Promo-LEX, în cadrul consultărilor publice organizate de Parlament.

Potrivit experților Asociației, ar trebui revizuite și unele termene incluse în proiect, în special termenul de 15 zile lucrătoare prevăzut pentru consultarea părților interesate și prezentarea recomandărilor.

„Această normă, în felul în care este expusă atât în lege, cât

și în acest proiect de hotărâre, nu încurajează participarea activă în procesul decizional din mai multe motive. În primul rând, termenul instituit și perioada în care părțile interesate pot prezenta recomandări nu sunt previzibile pentru că pe pagina web a Parlamentului poate fi văzută doar data înregistrării proiectului, nu și data publicării, iar acel termen de 15 zile curge anume de la data publicării proiectului. În plus, cunoaștem și acel termen de 5 zile lucrătoare de la data includerii în procedura legislativă în care proiectul poate fi publicat pe pagina web a parlamentului”, a explicat Mihaela Duca.

Analista mai remarcă că pe pagina web a Parlamentului nu sunt indicate expres perioada și termenul limită pentru prezentarea recomandărilor părților interesate, și nici nu există vreun filtru care să permită identificarea proiectelor care sunt la moment disponibile pentru consultare publică, sau ale căror termen expiră în scurt timp. Astfel, Promo-LEX propune fie publicarea proiectelor expuse consultărilor publice pe o altă platformă (de exemplu, particip.gov.md), care ar oferi toate detaliile necesare părților interesate, fie ajustarea paginii web a Parlamentului.

La fel, Promo-LEX recomandă stabilirea perioadei în care se desfășoară audierile parlamentare în raport cu aprobarea proiectului în prima sau în a doua lectură. „Din monitorizarea activității Parlamentului pe care noi o desfășurăm am observat că comisiile parlamentare desfășoară consultări publice în perioade diferite fie înainte de prima lectură, fie în perioada dintre lecturi. Noi considerăm că trebuie să fie indicată expres perioada în care se desfășoară consultările, inclusiv audierile parlamentare, și aceasta ar trebui să fie până la prima lectură, concomitent cu sau înainte de avizarea proiectului, așa cum prevede Legea privind actele normative”, a explicat Mihaela Duca.

Experții Promo-LEX consideră nejustificată impunerea de a transmite exclusiv în forma scrisă a recomandărilor părților

interesate ca acestea să fie examinate. Or Legea privind transparența în procesul decizional prevede că recomandările pot fi exprimate și verbal, și că acestea nu pot fi neglijate. Iar pentru a asigura transparența, experții recomandă transmiterea live sau publicarea înregistrărilor video a tuturor formelor de consultări publice desfășurate.

În opinia Promo-LEX, raportul de totalizare și evaluare a gradului de participare a părților interesate în procesul decizional, care se prezintă în cadrul conferinței anuale a Legislativului, trebuie să includă mai multe alte aspecte, inclusiv să evalueze gradul de deschidere a Parlamentului, gradul de transparență în procesul decizional, gradul de accesibilitate a datelor de interes public pe pagina web, nivelul de atragere a părților interesate în procesul de luare a deciziilor, numărul organizațiilor societății civile care au participat la instrumentul de consultare publică și numărul inițiativelor civice ale cetățenilor.

Opinia integrală a Promo-LEX la proiectul privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului poate fi accesată [aici](#).

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, Promo-LEX monitorizează activitatea Parlamentului Republicii Moldova, în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, susținut financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Promo-LEX consideră manipulatoare utilizarea imaginii sale în contextul validării alegerilor pentru funcția de Bașcan al UTAG

Sursa foto: nokta.md

În cadrul ședinței Curții de Apel de la Comrat, din 22 mai, în care se examinează recunoașterea rezultatelor alegerilor și validarea mandatului de bașcan, unii reprezentanți ai CEC UTAG și avocații candidatei Partidului Șor, Evghenia Guțul, au vizat Promo-LEX sugerând că dacă Asociația nu a constatat

nereguli în campania electorală, atunci acestea nu ar fi avut loc.

Promo-LEX condamnă cu fermitate această abordare manipulatoare, or Asociația a explicat anterior, inclusiv reprezentanților CEC UTAG, că **nu se va expune public pe marginea acestui scrutin**, având o misiune **limitată și doar de documentare**, axată exclusiv pe monitorizarea **zilei alegerilor** în ambele tururi (30 aprilie și 14 mai). Precizăm că Promo-LEX nu și-a propus să aibă o misiune clasică de observare a alegerilor regionale care să monitorizeze întreaga campanie electorală, iar observațiile din ziua alegerilor sunt insuficiente pentru a aprecia procesul electoral în ansamblu.

Faptul că Misiunea de observare nu și-a prezentat în mod public observațiile și constatările din ziua alegerilor, **nu înseamnă nicidecum că în campania electorală nu au fost admise careva nereguli sau încălcări ale normelor legale.**

Considerăm că anume instanța de judecată este cea care urmează să aprecieze prezența sau lipsa încălcărilor în procesul electoral pornind de la materiale care i-au fost prezentate de organele de resort.

Amintim că Promo-LEX este organizația neguvernamentală cu cea mai vastă experiență de monitorizare a alegerilor la nivel național. Începând cu 2009, Promo-LEX a monitorizat 24 de scrutine (locale, parlamentare și prezidențiale) cu implicarea a peste 16 mii de observatori naționali. Scopul Misiunilor de Observare este informarea publicului despre modul de organizare și desfășurare a scrutinelor, precum și sporirea încrederii cetățenilor în procesul electoral.

Pentru informații suplimentare:

Nicolae Panfil, Director de Program Promo-LEX,
GSM: 079381842; nicolae.panfil@promolex.md

De la șocul cultural la potențialul diversității culturale

Conform Etnobarometrului din 2020, majoritatea moldovenilor, găgăuzilor și romilor se identifică predominant cu grupul lor etnic principal. În același timp, apartenența etnică corelează puternic cu limba maternă pentru aproape toate grupurile etnice. Cât privește apartenența lingvistică, de exemplu, romii comunică preponderent în trei limbi zilnic.

Declarația Universală a UNESCO (<https://bit.ly/3IsQTnG>) privind diversitatea culturală atrage atenția asupra faptului că pluralismul cultural este indisociabil de cadrul democratic. În același timp, diversitatea culturală este despre respectarea demnității umane și ea implică un angajament față de drepturile omului și libertățile fundamentale.

Un lucru este clar. Nimeni nu poate invoca diversitatea culturală pentru a încălca drepturile omului garantate de dreptul internațional și nici pentru a le limita domeniul de aplicare.

Deci care este contribuția vecinilor, colegilor sau membrilor societății ucraineni, ruși, găgăuzi, bulgari, evrei, polonezi, armeni, greci și alții la dezvoltarea comunității și a societății? Ne-am bucurat sau dimpotrivă am negat diversitatea lor etnică, religioasă, lingvistică sau culturală? Cât de deschiși am devenit pentru a trata diversitatea culturală ca pe o sursă de inovație și creativitate în interiorul granițelor și în afara acestora? □ Răspundem la aceste

întrebări într-un episod nou al podcast-ului PUNCT pe URĂ alături de Andrei Corobcean, doctor în istorie, lector universitar în cadrul Facultatea de Istorie și Filosofie – Universitatea de Stat din Moldova.

Poți [asculta](#) acest episod și în [#googlepodcasts](#) și [#spotify](#). Podcast-ul „PUNCT pe URĂ.” este produs de Asociația Promo-LEX cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID Moldova).

Podcast. Drepturilor omului în regiunea transnistreană în prima jumătate a anului 2023

Care este situația cu privire la respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană în prima jumătate a anului 2023?

Ce incidente au avut loc în zona de securitate și de ce trebuie reformată misiunea de pacificare de pe Nistru?

De ce este necesar să combatem informațiilor manipulative care provin de la Moscova sau Tiraspol cu privire la situația din estul Republicii Moldova?

Aflați răspunsurile de la avocatul Promo-LEX, Pavel Cazacu, într-un nou episod al podcastului marca [Zona de Securitate](#).

„Este foarte important în aceste circumstanțe dificile, când persistă fenomenul de impunitate în regiunea transnistreană, când nimeni nu este tras la răspundere pentru abuzuri, să rupem acest lanț vicios, astfel încât persoanele care sunt implicate în abuzuri grave, să fie sancționate corespunzător, în urma unei urmăririi penale eficiente și a unui proces echitabil”, menționează Pavel Cazacu.

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor omului în regiunea

transnistreană a Republicii Moldova”, implementat de Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED). Punctele de vedere exprimate în video reflectă opinia și poziția autorilor și nu reflectă neapărat opinia și poziția National Endowment for Democracy (NED).